

Uitvoeringsprogramma huiselijk geweld en kindermishandeling

“Samen kunnen we het verschil maken”

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding.....	3
Hoofdstuk 2 Situatie in Capelle.....	5
Hoofdstuk 3 Wat hebben we al bereikt?	7
Hoofdstuk 4 Waar willen we naartoe?.....	11
Hoofdstuk 5 Planning.....	17
Hoofdstuk 6 Monitoring & Evaluatie.....	19
Hoofdstuk 7 Financiën.....	20

Hoofdstuk 1 Inleiding

Voor u ligt het uitvoeringsprogramma Huiselijk Geweld en Kindermishandeling “*samen kunnen we het verschil maken*”. Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn complexe en hardnekkige problemen die een enorme persoonlijke en maatschappelijke impact hebben. In Capelle vinden wij het belangrijk dat iedereen een veilig (t)huis heeft. Wanneer huiselijk geweld of kindermishandeling plaatsvindt, is passend ingrijpen noodzakelijk. Dit doen we met lokale ondersteuning en, waar nodig, regionale samenwerking. Deze aanpak vraagt om een gezamenlijke inspanning. Alleen door samen te werken met alle betrokken partijen – zoals de huishoudens zelf, het Centrum voor Jeugd en Gezin, Stichting Welzijn Capelle, de politie, onderwijsinstellingen en zorg- en hulpverleningsorganisaties – kunnen we effectieve hulp en ondersteuning bieden en een veilige leefomgeving creëren.

1.1. Aanleiding

Gemeenten zijn verplicht om beleid te voeren gericht op het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling (artikel 2.1.2, tweede lid, onderdeel a van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 2.6, eerste lid, onderdeel d van de Jeugdwet). Op 27 mei 2024 heeft de gemeenteraad dan ook de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling Rotterdam Rijnmond ‘Samen de cirkel doorbreken’ vastgesteld. De regiovisie is echter beperkt tot een aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling op hoofdlijnen. Dit vraagt een nadere uitwerking op regionaal én lokaal niveau. Om de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling lokaal te verstevigen hebben we dit lokale uitvoeringsprogramma opgesteld.

1.2. Probleemstelling

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. Het komt voor binnen de persoonlijke netwerken van mensen, wat het moeilijk maakt het tijdig te signaleren. Het woord ‘huiselijk’ verwijst dus niet per se naar de locatie van het geweld, maar naar de relatie tussen pleger(s) en slachtoffer(s). Dit kan gaan om een (ex-)partner, familielid, (huis)vriend of kennis. Bij huiselijk geweld zijn slachtoffer en pleger vaak in relationele zin afhankelijk van elkaar, wat de situatie complex maakt. Het geweld kan fysiek, psychisch, seksueel, financieel of digitaal zijn, zoals bij online stalking of identiteitsfraude. Huiselijk geweld kent dus verschillende vormen, zoals partnergeweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling en oudergeweld. De gevolgen voor slachtoffers zijn vaak langdurig, met medische, sociale en psychische schade tot gevolg.

Huiselijk geweld ziet er in elke situatie anders uit. Het grensoverschrijdende en gewelddadige gedrag varieert in ernst, aard, frequentie en duur en is vaak verweven met andere problematieken. Het kan ontstaan uit onmacht of frustratie, maar ook uit controle, dwang of machtsverschillen. Stressbevorderende factoren zoals verslaving, armoede, werkloosheid, psychische kwetsbaarheid, opvoedingsonzekerheid, schulden of trauma's uit het verleden spelen vaak een rol. Het is dan ook een hardnekkig vraagstuk waarvan de aanpak niet alleen een lange adem vraagt, maar ook voortdurende aandacht en bereidheid om te blijven investeren.

1.2.1. Cirkel van invloed

Hoewel het onze wettelijke taak is om huiselijk geweld te voorkomen en te stoppen, is onze rol als gemeente beperkt. Huiselijk geweld en kindermishandeling volledig voorkomen of stoppen is niet realistisch. Wat we wél kunnen, is ons inspannen om herhaling te voorkomen en de impact ervan te verminderen. Dit betekent enerzijds direct ingrijpen om het geweld in het hier en nu te stoppen

en anderzijds werken aan structurele oplossingen om herhaling op de lange termijn te voorkomen en daarmee duurzame veiligheid te realiseren.

Onze rol en cirkel van invloed ligt dus vooral in het signaleren, het faciliteren van hulpverlening, en het samenwerken met regionale en landelijke partijen. Daarbij is het essentieel om in gesprek te gaan met betrokkenen om tot passende oplossingen te komen. Alleen door te luisteren naar huishoudens, gezinnen en hun sociale netwerk kan er echt verschil worden gemaakt. Het duurzaam stoppen van huiselijk geweld in een gezin/huishouden is een kwestie van maatwerk, van volhouden, steeds opnieuw proberen, kleine stappen en verschillende interventies inzetten.¹ Dit maatwerk vraagt om nauwe samenwerking tussen de gemeente, lokale teams, en zorg- en hulpverleningsorganisaties. Er bestaat namelijk geen heilige graal, geen aanpak die altijd succesvol is. Maar door samen te werken en telkens opnieuw te zoeken naar de beste interventies, kunnen we de cirkel van geweld doorbreken.

1.3. Leeswijzer

Dit uitvoeringsprogramma² geeft de prioriteiten in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling voor gemeente Capelle weer. Hoofdstuk twee geeft een overzicht van de huidige situatie in Capelle. In het daaropvolgende hoofdstuk wordt beschreven op welke acties en samenwerkingen de afgelopen jaren is ingezet. Hoofdstuk vier presenteert de actielijnen voor de komende jaren en behandelt de ontwikkelingen die invloed hebben op de aanpak. In het hoofdstuk daarna staat de planning en de prioritering van de actielijnen. Hoofdstuk zes gaat in op de monitoring van de uitvoering van het programma. Tot slot wordt in hoofdstuk zeven ingegaan op de financiën.

¹ Verwey-Jonker Instituut. (2020, 17 november). Onderzoek aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling - Verwey-Jonker Instituut. <https://www.verwey-jonker.nl/artikel/onderzoek-aanpak-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling-in-dertien-veilig-thuis-regios/>

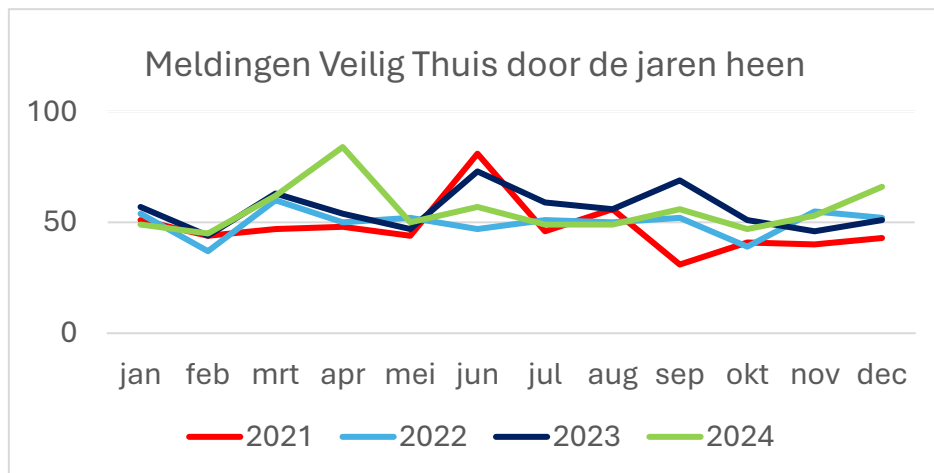
² Dit uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen met de adviezen van de adviesraad sociaal domein, twee ervaringsdeskundigen, CJG en Welzijn Capelle, de procesregisseur huiselijk geweld en kindermishandeling, en de betrokken partners die aanwezig waren tijdens de conferentie huiselijk geweld en kindermishandeling van 18 november 2024.

Hoofdstuk 2 Situatie in Capelle

Als we kijken naar de regio dan kunnen we constateren dat in Capelle een hoger risico bestaat op huiselijk geweld en kindermishandeling. Risicofactoren voor huiselijk geweld en kindermishandeling die het meest aanwezig zijn in Capelle zijn: moeite met rondkomen, eenoudergezinnen, eenzaamheid, complexe scheidingen, echtscheidingen in huishoudens met jonge kinderen, conflicten in gezin met jonge kinderen, depressies en overspannenheid.³ Als we vergelijken met vergelijkbare gemeente in inwonersaantal, zoals Lansingerland, heeft Capelle relatief gezien meer meldingen bij Veilig Thuis.⁴ Dit kan komen door de eerdergenoemde risicofactoren, maar ook door andere factoren, zoals de toepassing van de meldcode, die mogelijk leidt tot meer meldingen.

Gemiddeld gaat het in 2021 om 48 meldingen per maand, in 2022 om 50 en in 2023 om 56 meldingen per maand (zie tabel 1). Uit de gegevens van de kwartaalrapportages van Veilig Thuis blijkt dat het meeste huiselijk geweld in Capelle betrekking heeft op (ex-) partnergeweld, gevolgd door ouderenmishandeling, kindermishandeling, geweld tegen ouders onder de 65 jaar, en ten slotte overige vormen van huiselijk geweld.

Dat het aantal meldingen gemiddeld toeneemt, betekent niet per definitie dat de problematiek toeneemt. Dit kan betekenen dat wat eerst onzichtbaar was, nu wel zichtbaar is. Dit kan bijvoorbeeld komen door bewustwordingscampagnes, het beter toepassen van de meldcode huiselijk geweld door professionals, of doordat inwoners meer melden. Ook kan het zijn dat een huishouden meerdere keren gemeld is bij Veilig Thuis. Dit maakt het lastig om de cijfers goed te interpreteren, omdat herhaalde meldingen vaak betrekking hebben op dezelfde situatie of hetzelfde huishouden. Hierdoor kan het aantal meldingen groter lijken, terwijl de problematiek mogelijk niet toeneemt, maar juist zichtbaar wordt. Hoe meer meldingen, hoe beter we op de hoogte zijn van de problematiek en hoe beter we kunnen inspelen op huiselijk geweld en kindermishandeling.

Tabel 1: meldingen Veilig Thuis voor Capelle door de jaren heen

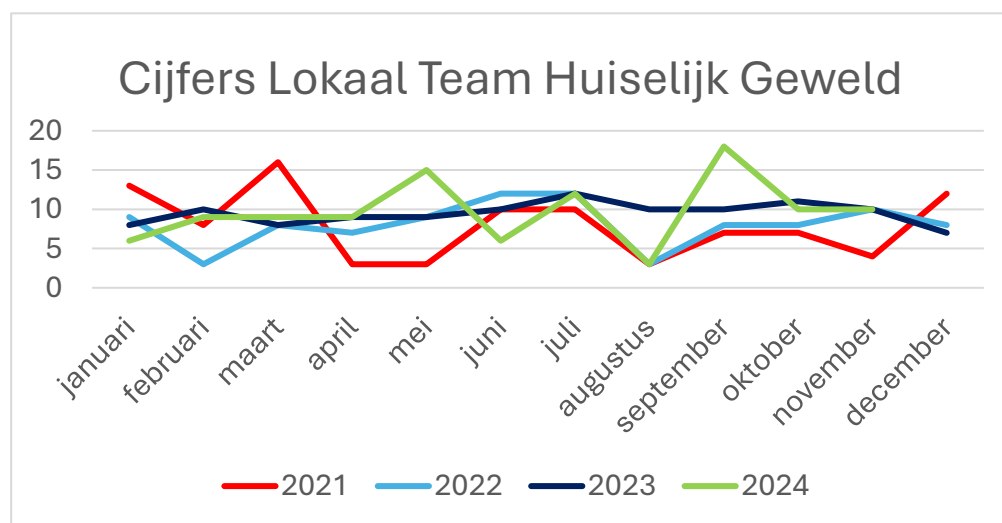
Vanwege de relatief hoge cijfers, heeft gemeente Capelle gekozen voor een regiefunctie op huiselijk geweld. De gemeente heeft daarom een procesregisseur huiselijk geweld en kindermishandeling aangesteld. Deze procesregisseur werkt binnen het Lokaal Team Huiselijk Geweld (LTHG) nauw samen met lokale en regionale zorg- en veiligheidspartners. Zo faciliteert de

³ Regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis' (2019-2023)

⁴ Kwartaalrapportages Veilig thuis

gemeente een platform voor een nauwe ketensamenwerking ten behoeve van een sluitende aanpak bij huiselijk geweld in brede zin. Dit stelt de gemeente in staat om een overzicht van de casussen te behouden en voor de procesregisseur om het proces voor de betrokken inwoners actief te bewaken en te ondersteunen.

Als we dan kijken naar het aantal casussen die binnenkomen bij het LTHG dan zien wij ook een lichte stijging van 96 per jaar in 2021, 97 in 2022 en in 2023 114 (zie tabel 2). Het is belangrijk te benadrukken dat de meldingen bij Veilig Thuis en het LTHG niet bij elkaar opgeteld moeten worden. Meldingen kunnen via het LTHG of, indien mogelijk, direct vanuit Veilig Thuis naar de betrokken hulpverleningsinstanties worden doorverwezen, zonder tussenkomst van de gemeente. Het LTHG wordt dus in grote mate gevoed door meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen, maar richt zich op vooral op de complexere casussen die vanuit breder verband ingebracht kunnen worden.

Tabel 2: casussen lokaal team huiselijk geweld

Het blijft belangrijk om te benadrukken dat het moeilijk is om de cijfers van huiselijk geweld en kindermishandeling goed te interpreteren. De stijgingen en/of dalingen per maand zijn niet altijd te verklaren. Maar hoe meer we inzetten op de aanpak, hoe meer zichtbaar wordt.

Hoofdstuk 3 Wat is er al bereikt?

De afgelopen jaren heeft Capelle al stevig ingezet op een goede samenwerking en verschillende acties voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Samenwerking

In de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is samenwerking essentieel. Alleen door gezamenlijk op te trekken met partners kunnen we effectief optreden en zorgen voor de juiste hulp en ondersteuning. We hebben dan ook al een aantal goede samenwerkingen met de volgende partijen:

➤ **Stichting Welzijn Capelle**

Stichting Welzijn Capelle (hierna: Welzijn Capelle) beschikt over een groot individueel en collectief aanbod aan activiteiten zoals de training ‘Krachtige vrouwen’ en ondersteuning van activering, talentontwikkeling, gezondheid, financiën en relaties. Dit alles hangt samen met het vroegsignaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. Als er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling zet Welzijn Capelle het ‘Eropaf team’ in. Dit team heeft kennis over en biedt (systeemgerichte) hulp en ondersteuning bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Indien er aanvullende expertise nodig is, staat Welzijn Capelle in contact met diverse organisaties zoals Filomena of Fier (zie toelichting verderop). Welzijn Capelle beschikt ook over aandachtsfunctionarissen⁵ huiselijk geweld en kindermishandeling. Verder zijn alle professionals bij Welzijn Capelle worden getraind op de Meldcode zodat iedereen in staat is om signalen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling bespreekbaar te maken.

➤ **Centrum voor Jeugd en Gezin**

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (hierna: CJG) heeft een breed aanbod op jeugdgezondheidszorg, trainingen voor ouders en kinderen, ondersteuning op en van scholen en inzet van ouderschap blijft. Dit alles hangt samen met het vroegsignaleren en voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Als er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling dan zet het CJG het team ‘Intensieve Hulpverlening’ in. Dit team heeft kennis over en biedt hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanuit een systemische benadering worden veiligheidsafspraken gemaakt.

⁵ Een aandachtsfunctionaris ondersteunt collega's die een vermoeden hebben van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Zij kunnen met hen vermoedens bespreken, samen signalen in kaart brengen en bespreken of en welke vervolgstappen er nodig zijn. Daarnaast zorgt een aandachtsfunctionaris ervoor dat de organisatie alle stappen van de meldcode goed kan uitvoeren.

Hierbij wordt gewerkt vanuit de signs of safety methode en is het doel het voorkomen van een gedwongen kader⁶ en herstel van de veiligheid. Elke uitvoerende professional bij het CJG is getraind in het goed kunnen doorlopen van de Meldcode zodat iedereen in staat is om signalen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling bespreekbaar te maken. Indien er aanvullende expertise nodig is, staat CJG in contact met organisaties zoals Filomena of Fier (zie toelichting verderop). Verder heeft het CJG vanuit team Intensieve Hulp twee aandachtfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling.

➤ **Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond**

Inwoners en Capelse professionals kunnen bij vermoedens van onveiligheid advies vragen of een melding doen bij Veilig Thuis. Veilig Thuis beoordeelt bij elke melding de veiligheid in het gezin of huishouden. Vervolgens besluit Veilig Thuis of de melding wordt overgedragen voor hulpverlening, bijvoorbeeld naar een wijkteam, of dat Veilig Thuis zelf een aanvullend onderzoek verricht.

➤ **Politie**

De politie is een belangrijke partner in casuïstiek over bijvoorbeeld stalking of intiem terreur. Er wordt altijd gekeken waar de mogelijkheden liggen om als gemeente en politie op te trekken in een casus. Ook werken de gemeente, de politie, en veilig thuis, samen in het kader van de i-28⁷ meldingen. Dit draagt bij aan de vroegsignalering van huiselijk geweld en kindermishandeling.

➤ **Zorg- en veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond**

Sommige problemen van mensen en gezinnen zijn zo complex dat er geen oplossing te vinden is in de reguliere zorg- of justitiële aanpak. In het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond komen gemeenten en zorg- en veiligheidspartners uit de regio Rotterdam-Rijnmond bij elkaar om doorbraken te realiseren.

➤ **Fier**

Fier is een opvanghuis voor vrouwen die slachtoffer zijn van (meestal) seksueel geweld, maar ook van fysiek geweld.⁸ Het is een veilige en beschermde omgeving die gericht is op de toekomst en waar mensen verder worden geholpen en weer rechtop worden gezet. Capelle huisvest één van de locaties van Fier.

➤ **Filomena – centrum huiselijk geweld en kindermishandeling Rotterdam-Rijnmond**

Filomena is een uniek centrum in Nederland waar onder één dak intensief wordt samengewerkt door partners als politie, Veilig Thuis, Arosa, MEE, Enver en forensische artsen om zeer ernstige en/of structurele geweldsituaties te doorbreken en duurzame veiligheid te realiseren. Daarnaast biedt Filomena een laagdrempelige inloofunctie en een snelle onderzoeksfase waarbij de cliënt altijd centraal staat.

➤ **Arosa**

Indien nodig werken wij ook samen met Arosa. Dit is een organisatie die zich inzet voor het ondersteunen van slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling, met een

⁶ 'Gedwongen kader' gaat over verplichte maatregelen voor ouders of jongeren: jeugdbescherming en jeugdreclassering. Deze verplichte maatregelen worden ingezet als het in een gezin onveilig is en vrijwillige hulp onvoldoende helpt. Niet de gemeente maar de kinderrechter legt deze maatregelen op. Dit gebeurt na advies van de Raad voor de Kinderbescherming. De hulp is dan verplicht. (Bron: [Nederlands Jeugdinstituut](#))

⁷ De i28-meldingen zijn niet-acute zorgmeldingen over personen waarbij de politie vermoedt dat er een zorgaanbod noodzakelijk is.

⁸ De expertisegebieden zijn huiselijk geweld, kindermishandeling, eergereleerd geweld, seksueel geweld, mensenhandel, loverboyproblematiek en (vroegkinderlijke) traumatisering.

focus op het bieden van veilige opvang, advies en begeleiding om zo de situatie te verbeteren en herstel te bevorderen.

Acties

Naast de goede samenwerking met verschillende partners hebben we ook al verschillende acties uitgevoerd die bijdragen aan het versterken van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling:

➤ **Gebruik meldcode huiselijk geweld**

De afgelopen jaren heeft de gemeente ingezet op bekendheid van de meldcode huiselijk geweld. De meldcode huiselijk geweld is een stappenplan voor professionals om signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling te herkennen, te bespreken en zo nodig te melden bij de juiste instanties.

➤ **Lokaal team huiselijk geweld (LTHG)**

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven heeft Capelle ervoor gekozen om een regiefunctie op huiselijk geweld te nemen vanwege de relatief hoge cijfers van deze problematiek. Met het LTHG biedt de gemeente een platform voor nauwe ketensamenwerking ten behoeve van een sluitende aanpak bij huiselijk geweld in brede zin.

➤ **Capelse Wegwijzer**

Op de Capelse Wegwijzer kunnen zowel slachtoffers als plegers terecht met hun zorgen en hulpvragen. De website verwijst naar verschillende organisaties waar inwoners terecht kunnen. Ook inwoners met vermoedens van huiselijk geweld bij een mede-inwoner kan op deze website terecht met zijn/haar vragen.⁹

➤ **Landelijke campagnes**

Elk jaar staat Capelle stil bij campagnes die zich uitspreken tegen huiselijk geweld en kindermishandeling. Zo sluit Capelle zich al jaren aan bij de campagne 'Orange the World'. Het is onderdeel van een wereldwijde campagne om aandacht te vragen voor geweld tegen vrouwen. Tijdens deze campagne wordt de 'Orange the World'-vlag gehesen bij het gemeentehuis en is het gemeentehuis oranje verlicht.

⁹ <https://www.capelsewegwijzer.nl/artikel/20736/jeugd-en-gezin/ouderschap/huiselijk-geweld>

Ook wordt er elk jaar in de Week tegen Kindermishandeling aandacht gegeven aan dit belangrijke onderwerp. Zo heeft het kindercollege in 2022 graffiti op de graffitimuur gespoten met als doel het bespreekbaar maken van het onderwerpen, en in 2023 konden kinderen meedoen aan een training weerbaarheid. Al enkele jaren leest de wethouder op de eerste dag van deze week een hoofdstuk voor aan een basisschoolklas uit een boek dat betrekking heeft op kindermishandeling.

➤ **WIJS**

Al enkele jaren bestaat superheld 'WIJS' in Capelle. Op scholen en kinderlabs zijn er WIJS-brievenbussen aanwezig. Kinderen worden hierdoor op een laagdrempelige manier in staat gesteld om hun problemen thuis aan te kaarten. Kinderen kunnen ook hun eventuele hulpvraag in de brievenbus deponeren. Soms werkt het preventief, en soms is er direct actie nodig.

➤ **Voorstellingen**

Voor ouders, mantelzorgers en professionals wordt jaarlijks de voorstelling 'Auderdom!' georganiseerd. Op een laagdrempelige manier proberen wij hier de betrokkenen alert te maken op wat uitbuiting en mishandeling inhoudt. Verder worden er op basisscholen (groep 7 en 8) en op een paar voortgezet onderwijsinstellingen jaarlijks de voorstellingen 'blauwe plekken' en 'nu is het echt' verzorgd. Op deze manier proberen wij kinderen bewuster te maken van wat huiselijk geweld en kindermishandeling inhoudt.

➤ **Trainingen voor slachtoffers én plegers**

Voor vrouwelijke slachtoffers biedt Welzijn Capelle de aan training 'krachtige vrouwen'. In de training staan de deelnemers stil bij het doorbreken van de geweldspiraal, veiligheid (ook voor de kinderen in de relatie) en het gezinssysteem. Voor (potentiële) plegers wordt de cursus 'niet meer door het lint' aangeboden. De cursisten leren om problemen en conflicten niet met geweld op te lossen, maar men krijgt vaardigheden mee om positieve oplossingen te zoeken.

➤ **Aanbod bij complexe scheidingen**

CJG en Welzijn Capelle bieden het spreekuur relatie en scheiding aan. Ouders, kinderen vanaf 12 jaar, jongeren, partners zonder kinderen en professionals: zij kunnen allemaal bij het spreekuur terecht met vragen over onder andere (echt)scheiden en relatieproblemen. Op financieel, juridisch, emotioneel of pedagogisch gebied. Uit de evaluaties van het relatie- en scheidingssprekuren blijkt dat er structureel sprake is van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook wordt 'Ouderschap blijft' aangeboden door de verbonden partijen. Het doel hiervan is om de communicatie tussen ouders te verbeteren en bijdraagt aan het maken van afspraken over het opvoeden in de nieuwe situatie.

➤ **Conferentie huiselijk geweld en kindermishandeling**

Op maandag 18 november 2024 organiseerde gemeente Capelle een conferentie over huiselijk geweld en kindermishandeling, met een brede opkomst uit verschillende sectoren, waaronder het onderwijs, de kinderopvang, het ziekenhuis, het CJG, Welzijn Capelle, Veilig Thuis, Filomena, en Fier. Deze bijeenkomst markeerde een belangrijke stap richting een nog sterkere samenwerking tussen alle betrokken partijen in de keten van huiselijk geweld. De conferentie bestond uit verschillende deelsessies waarin onderwerpen zoals de versterking van lokale teams, samenwerking tussen partners, het inzetten van ervaringsdeskundigheid, preventie, communicatie en het toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming aan bod kwamen. De inzichten en suggesties die tijdens deze sessies zijn gedeeld, vormen een waardevolle bijdrage aan dit uitvoeringsprogramma en komen ook terug in het volgende hoofdstuk, waar de actielijnen voor de komende jaren worden uiteengezet.

Hoofdstuk 4 Waar willen we naartoe?

Op 27 mei 2024 heeft de gemeenteraad de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling Rotterdam Rijnmond 'Samen de cirkel doorbreken' vastgesteld. Dit vraagt een nadere uitwerking op lokaal niveau. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke acties we de komende jaren gaan ondernemen om de lokale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling verder te verstevigen.

Om de basis voor dit uitvoeringsprogramma en de actielijnen helder te schetsen, is het belangrijk stil te staan bij enkele ontwikkelingen die van invloed zijn. Twee belangrijke (landelijke) ontwikkelingen zijn het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda Jeugd. Beide ontwikkelingen bieden belangrijke kansen en handvatten om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

De regiovisie *Samen de cirkel doorbreken* is grotendeels gebaseerd op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (hierna: toekomstscenario). Het Toekomstscenario is een meerjarige ontwikkeling die zich richt op het verbeteren van de hulp en bescherming van kinderen en volwassenen in (mogelijke) onveilige thuissituaties. Het huidige stelsel wordt namelijk vaak ervaren als complex en niet aansluitend op de behoeften van gezinnen. Kinderen en gezinnen voelen zich regelmatig onvoldoende gehoord, terwijl de onderliggende problematiek, die vaak verschillende leefgebieden raakt, onvoldoende in beeld komt.

Het toekomstscenario streeft naar een eenvoudiger, gezinsgericht stelsel waarin gezinnen een vast aanspreekpunt hebben, ook bij complexe of onveilige situaties. Het lokale team blijft dichtbij het gezin, terwijl regionale partners zoals Veilig Thuis en Jeugdbescherming waar nodig expertise inbrengen. Basisprincipes van het toekomstscenario zijn:

1. *Gezinsgericht werken* – met aandacht voor alle gezinsleden en hun context.
2. *Rechtsbeschermend en transparant* – een helder en toegankelijk stelsel.
3. *Eenvoudig* – minder bureaucratie, meer focus op hulp.
4. *Lerend* – een cultuur van voortdurende verbetering.

Deze principes brengen zowel culturele als structurele veranderingen met zich mee, waardoor het stelsel begrijpelijker wordt voor gezinnen en professionals, en taken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn.

In Capelle bereiden we ons actief voor op de invoering van het Toekomstscenario. Sinds eind 2023 is een tijdelijke projectleider aangesteld om deze ontwikkeling in goede banen te leiden. Vanaf 1 juli 2024 beproeven de lokale teams middels een proeftuin¹⁰ de nieuwe werkwijze volgens het toekomstscenario. De proeftuin is verlengd in 2025 om onze lokale teams zo goed mogelijk voor te bereiden op de nieuwe werkwijze. Het Toekomstscenario draagt dan ook bij aan het versterken van de lokale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, omdat het zich richt op het ondersteunen van gezinnen in onveilige situaties.

Hervormingsagenda Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd (HAJ) richt zich op een meer effectieve en duurzame organisatie van de jeugdhulp. Een van de belangrijkste pijlers is het versterken van *stevige lokale teams*, wat

¹⁰ Collegebrief 2024/048 'proeftuin toekomstscenario kind- en gezinsbescherming'

nauw aansluit bij de regiovisie *Samen de cirkel doorbreken*. Net als het toekomstscenario benadrukt de HAJ het belang van samenwerking met andere domeinen binnen het sociaal domein.

Dit is belangrijk omdat huiselijk geweld en kindermishandeling vaak samengaan met andere problematieken, zoals armoede, psychische problemen of verslaving. Door een integrale aanpak worden deze verbanden beter zichtbaar en kan de ondersteuning effectiever worden georganiseerd. In Capelle bereiden we ons actief voor op de komst van de Hervormingsagenda. De eerste maatregelen hiervoor staan in het rapport ‘tegen de stroom in voor duurzame en betaalbare jeugdhulp’ dat op 8 juli 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld¹¹.

Actielijnen

In Capelle gaan we aan de slag met drie actielijnen volgend uit de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling Rotterdam Rijnmond. De focus ligt op de ontwikkelopgaven die de leidende principes¹² van de regiovisie volgen. Zoals eerder aangegeven, is de regiovisie grotendeels gebaseerd op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Op lokaal niveau bouwen we hierop voort. Elke actielijn heeft dan ook een duidelijke verbinding met het toekomstscenario.

Tijdens een thema-avond op 1 juli 2024 heeft de gemeenteraad aangegeven welke opgaven op korte termijn prioriteit moeten krijgen. Gezien de financiële uitdagingen en de beschikbare capaciteit van onze uitvoerende partijen, is het noodzakelijk keuzes te maken. Op basis van deze input zijn de actielijnen in de volgende volgorde geprioriteerd:

1. Versterken van lokale teams
2. Preventie en communicatie
3. Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid*
4. Ervaringsdeskundigheid en plegerperspectief
5. HG-leerwerkplaats*

*deze twee actielijnen zijn onderdeel geworden van actielijn 1 Sterke lokale teams

Daarnaast heeft er op 18 november 2024 een conferentie huiselijk geweld en kindermishandeling in Capelle plaatsgevonden met vertegenwoordigers uit verschillende sectoren. De input die tijdens deze bijeenkomst werd geleverd, is verwerkt in de actielijnen die hieronder worden beschreven.

Elke actielijn heeft een doel waar acties aan zijn verbonden om dat doel te bereiken. Dit is afgestemd op de ambities uit de regiovisie, het toekomstscenario, en onze wettelijke verplichtingen. In de volgende secties zijn de actielijnen uitgewerkt. In hoofdstuk 5 staat de planning en daarmee prioritering van onderstaande actielijnen.

Actielijn 1 Sterke lokale teams

Lokale teams zijn essentieel in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een sterke lokale basis maakt snellere en effectievere interventies mogelijk, biedt betere ondersteuning aan zowel slachtoffers als plegers, en zorgt voor een geïntegreerde aanpak van problemen.

¹¹ Raadvoorstel met documentnummer 1445595

¹² 1) We werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid 2) Lokale teams zijn de basis 3) We werken gezinsgericht (het gezinssysteem staat centraal) 4) We leggen de verantwoordelijkheid waar deze hoort 5) Lerend met en van elkaar (p. 5 in de regiovisie)

Zowel het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming als de Hervormingsagenda Jeugd onderstrepen het belang van sterke lokale teams. Deze teams werken integraal, systeemgericht en mensgericht en fungeren als een laagdrempelig aanspreekpunt voor gezinnen. Deze actielijn sluit aan op deze ontwikkelingen en de lokale implementatie daarvan.

Doelen

- Lokale teams herkennen en reageren effectief op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Lokale teams bieden laagdrempelige toegang tot ondersteuning, zowel voor slachtoffers als plegers, zodat iedereen snel de juiste hulp ontvangt.
- Lokale teams bevorderen een geïntegreerde aanpak door samenwerking met relevante partners en instanties.
- Professionals van de lokale teams werken uiterlijk in 2028 volgens de visie gefaseerd samenwerken¹³. De leidraad *Werken aan Veiligheid* biedt de basis voor het toewerken en implementeren van de visie gefaseerd werken aan veiligheid.

Wat gaan we doen?

- **De gemeente bevordert de samenwerking tussen alle betrokken partners in de keten van huiselijk geweld en kindermishandeling**
 - De gemeente organiseert netwerksessies met betrokken partijen zoals onderwijs, Veilig Thuis, CJG, Welzijn Capelle, kinderopvang, en huisartsen om de samenwerking te versterken.
 - De gemeente bevordert de samenwerking in de keten door in gesprek te gaan met partijen die nog niet (voldoende) betrokken zijn, zoals jongerenwerk, GGZ, kinderopvang en onderwijs, en hen actief met elkaar te verbinden.
 - De gemeente stelt een document op waarin verantwoordelijkheden en verwachtingen van betrokken partijen duidelijk worden vastgelegd.
- **De gemeente informeert partners actief over mogelijkheden binnen de AVG¹⁴**
 - De gemeente organiseert een training voor betrokken partners om de knelpunten die zij ervaren rondom de AVG te bespreken en gezamenlijke te kijken wat wél kan.
 - De gemeente ontwikkelt een flyer waarin de mogelijkheden binnen de AVG worden uitgelegd en praktische tips worden gegeven voor wat binnen de wetgeving wél mogelijk is
- **Professionals van de lokale teams volgen trainingen en opleidingen in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling**
 - De gemeente stelt financiële middelen beschikbaar voor professionals van het CJG en Welzijn Capelle in het volgen van trainingen en opleidingen in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin is de leidraad *Werken aan Veiligheid*¹⁵ het uitgangspunt.
 - De gemeente organiseert terugkerende sessies over de meldcode huiselijk geweld voor alle betrokken partners, zodat zij goed uitgerust zijn om signalen te herkennen en adequaat te handelen.

¹³ De visie gaat ervan uit dat alle bij een gezin/huishouden betrokken professionals met elkaar samenwerken, samen met alle leden van het gezin/huishouden en hun netwerk, om eerst directe veiligheid te creëren en daarna aan stabiele veiligheid te werken.

¹⁴ Algemene verordening gegevensbescherming

¹⁵ In de leidraad staat beschreven welke verantwoordelijkheden door de wetgever zijn belegd bij gemeenten om hulp, ondersteuning en bescherming aan inwoners die te maken hebben met onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen te bieden.

	○ De gemeente organiseert themamiddagen over specifieke vormen van huiselijk geweld - De gemeente organiseert jaarlijks themamiddagen over specifieke vormen van huiselijk geweld (bijvoorbeeld over het plegerperspectief). De lokale teams worden bevraagd over waar hun behoefte ligt met betrekking tot welke vorm van huiselijk geweld extra aandacht nodig heeft. ○ De gemeente faciliteert kwartaalgesprekken om de samenwerking tussen lokale teams en Veilig Thuis, RvdK, of Jeugdbescherming te evalueren - De gemeente faciliteert kwartaalgesprekken tussen lokale teams, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdbescherming om de samenwerking te evalueren en waar nodig te verbeteren. - De gemeente ziet erop toe dat de samenwerkingsafspraken tussen lokale teams en organisaties goed worden geïmplementeerd en grijpt in wanneer dat nodig is om de effectiviteit te waarborgen. ○ Aansluiting HG-leerwerkplaats - Capelle verkent de mogelijkheden voor deelname van Capelse professionals aan de leerwerkplaats huiselijk geweld, gevestigd in Rotterdam, zodat professionals in de regio van en met elkaar kunnen leren. De principes van de leerwerkplaats, gericht op het verbeteren van samenwerking en het vergroten van kennis en kunde, sluit aan bij sterke lokale teams.
--	--

Actielijn 2 Preventie & Communicatie

Voorkomen is beter dan genezen, maar als gemeente kunnen we huiselijk geweld en kindermishandeling nooit volledig voorkomen. Juist daarom is preventie een belangrijk onderdeel van de aanpak. Dit kent drie niveaus: primaire preventie richt zich op het voorkomen van huiselijk geweld door bewustwording en het doorbreken van taboes. Secundaire preventie draait om vroegtijdige signalering en het beperken van gevolgen. Tertiaire preventie zet in op het voorkomen van herhaling/duurzame veiligheid en het beperken van verergering voor slachtoffers en plegers.

Het signaleren van onveiligheid en het bespreken van zorgen is niet alleen de verantwoordelijkheid van de overheid en professionals, maar van iedereen. Er is een cultuurverandering nodig waarin huiselijk geweld en kindermishandeling niet langer in stilte plaatsvinden. Het is belangrijk dat deze problematiek niet onder de radar blijft, maar actief bespreekbaar wordt.

Doelen

- We zijn er zo vroeg mogelijk bij om problemen te signaleren en passende interventies te bieden, waardoor de kans op escalatie wordt verkleind en duurzame veiligheid binnen gezinnen wordt vergroot.
- Inwoners weten bij problemen en signalen de weg te vinden en voelen zich veilig genoeg om dit te doen.
- We zetten ons in om het taboe op huiselijk geweld en kindermishandeling te doorbreken en daarmee de drempel voor hulp te verlagen

Wat gaan we doen?

- **De gemeente zet verder in op bestaande initiatieven**
- De acties, zoals beschreven in hoofdstuk 3, worden voortgezet en verder uitgevoerd. We blijven bestaande acties versterken en optimaliseren om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te waarborgen.
- **De gemeente vergroot bewustwording, verantwoordelijkheid en bereikbaarheid voor inwoners**
- De gemeente organiseert een lokale communicatiecampagne, in samenwerking met gemeenten Krimpen aan den IJssel en Lansingerland. De gemeente zet actief in op communicatie richting inwoners via sociale media en lokale kranten, maar

	ook door middel van het ophangen van posters op openbare plaatsen. Dit is bedoeld om niet alleen bewustwording te vergroten, maar ook om inwoners te stimuleren verantwoordelijkheid te nemen, hun meldingsbereidheid te verhogen en hen te bewegen om hulp te zoeken wanneer nodig. Hierbij wordt ook rekening gehouden met mogelijke angst of terughoudendheid richting bepaalde organisaties. - Daarnaast onderzoeken het CJG en Welzijn Capelle de mogelijkheden voor het organiseren van voorlichtingen voor inwoners. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om hen beter te informeren over de problematiek en hen wegwijs te maken in het zoeken van hulp of het herkennen van signalen in hun omgeving. ○ De gemeente faciliteert en informeert professionals actief over hulp- en meldingsmogelijkheden en hun verantwoordelijkheid - Het is essentieel dat alle professionals, van onderwijs en huisartsen tot lokale teams, weten wat ze moeten doen wanneer ze signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling herkennen. De sociale kaart is hierbij een belangrijk hulpmiddel. De gemeente zorgt ervoor dat alle betrokkenen goed op de hoogte zijn van de beschikbare hulp- en meldingsmogelijkheden voor professionals. - De gemeente ontwikkelt, samen met lokale teams, een praktische flyer met contactinformatie en meldpunten. Deze flyer biedt professionals die een rol spelen in de keten van huiselijk geweld en kindermishandeling een helder overzicht van de hulp- en meldingsmogelijkheden en bevat een duidelijke uitleg over de verantwoordelijkheid van iedere professional om de meldcode te volgen. Zo kunnen zij snel en effectief handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. ○ De gemeente en alle betrokken partners zetten verder in op vroegsignalering - De gemeente ondersteunt lokale teams, onderwijsinstellingen, huisartsen, en de kinderopvang in het herkennen van signalen van huiselijk geweld en de risicofactoren die eraan kunnen bijdragen. Dit doet de gemeente door financiële middelen beschikbaar te stellen waardoor betrokkenen trainingen volgen om zich beter toe te rusten in het signaleren en handelen bij vermoedens van geweld. Betrokkenen geven hierbij aan waar hun trainingsbehoefte ligt. Dit sluit aan bij het versterken van de samenwerking tussen alle betrokkenen en het organiseren van meldcode-sessies zoals opgeschreven in actielijn 1. ○ De gemeente zorgt voor een integrale samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie - Omdat huiselijk geweld vaak samenhangt met andere problematiek is samenwerking tussen verschillende afdelingen (zoals Werk en Inkomen, Wmo, en Veiligheid) essentieel. De gemeente zorgt ervoor dat beleidsterreinen op elkaar aansluiten en dat de afdelingen effectief samenwerken bij het signaleren en aanpakken van huiselijk geweld.
--	---

Actielijn 3 Ervaringsdeskundigheid & plegersperspectief

Ervaringsdeskundigen dragen eraan bij dat het gezin/systeem centraal staat in de hulpverlening en kunnen helpen hiervoor de juiste voorwaarden te creëren. Ervaringsdeskundigen kunnen een belangrijke rol spelen in het doorbreken van taboes, het normaliseren van hulp zoeken en het versterken van de effectiviteit van hulpverlening. Om duurzaam geweld te bestrijden, is het belangrijk om niet alleen slachtoffers, maar ook plegers van geweld de noodzakelijke hulp en ondersteuning te bieden. Op deze manier kunnen we de hardnekkige patronen van geweld doorbreken en komen tot duurzame veiligheid.

Doelen

- We werken met ervaringsdeskundigen
- We hebben oog voor zowel het slachtoffer als de plegers

Wat gaan we doen?

- **De gemeente stelt middelen beschikbaar voor het inzetten van ervaringsdeskundigen**
- De gemeente zorgt voor de benodigde financiële middelen om ervaringsdeskundigen in te zetten binnen de lokale teams en communiceert hier actief over richting de lokale teams.
- **De lokale teams werken met ervaringsdeskundigen**
- Lokale teams krijgen voorlichting over het werken met ervaringsdeskundigen.
- Lokale teams zetten ervaringsdeskundigen in. Dit kan door ervaringsdeskundigen in te zetten in casussen en supportgroepen op te richten.
- **De gemeente werkt met ervaringsdeskundigen**
- De gemeente werkt met ervaringsdeskundigen indien zij beleid herijkt op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- **De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor het structureel inkopen van plegeropvang**
- De gemeente onderzoekt samen met regionale partners de mogelijkheden om plegeropvang structureel in te kopen. Het doel is om adequate opvang te bieden aan plegers van huiselijk geweld, zodat zij hun gedrag kunnen veranderen en de veiligheid van slachtoffers gewaarborgd blijft.
- **De gemeente organiseert een themamiddag over het plegerperspectief**
- De gemeente organiseert in 2025 een themamiddag waarin het plegerperspectief centraal staat.

Hoofdstuk 5 Planning

Actiepunt	2025	2026	2027	2028	2029
Implementatie Toekomstscenario					
Implementatie Hervormingsagenda jeugd					
De gemeente neemt een regierol voor de samenwerking tussen alle betrokken partners in de keten van huiselijk geweld en kindermishandeling	Gemeente neemt contact op met partners die nog onvoldoende zijn aangesloten en gaat met hen in gesprek over wat deze partners nodig hebben om dit wel te doen	Document met verantwoordelijkheden en verwachtingen professionals	De gemeente organiseert samen met partners een netwerksessie om samenwerking te bevorderen		
De gemeente informeert partners actief over mogelijkheden AVG	Ontwikkelen flyer over AVG	- Bekendmaking flyer - Training over AVG en mogelijkheden		Training over AVG en mogelijkheden	
Professionals van de lokale teams volgen trainingen en opleidingen in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling	- elk jaar een training visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid (gemeente stelt hier financiële middelen voor beschikbaar) - Behoeft inventariseren trainingen voor komend jaar in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling (inclusief toekomstscenario kind- en gezinsbescherming) - Professionals volgen trainingen/opleidingen - Elk jaar een sessie over het gebruik van de meldcode voor professionals (gemeente faciliteert)				
De gemeente organiseert themamiddagen over specifieke vormen van huiselijk geweld	- Themamiddag - Voorbereiding themamiddag volgend jaar				
De gemeente faciliteert kwartaalgesprekken om de samenwerking tussen lokale teams en Veilig Thuis, RvdK, of Jeugdbescherming te evalueren*	- Elk kwartaal vinden kwartaalgesprekken plaats tussen de lokale teams, de gemeente, en VT/ RvdK/Jeugdbescherming - De gemeente checkt of de kwartaalgesprekken voor komend jaar zijn ingepland				
Aansluiting HG-leerwerkplaats					
De gemeente zet verder in op bestaande initiatieven*	- Voorstellingen Auderdom & Theater in Feite - Voorbereidingen Orange the World & Week tegen Kindermishandeling - Orange the World & Week tegen Kindermishandeling				
De gemeente vergroot bewustwording, verantwoordelijkheid en bereikbaarheid voor inwoners	Ontwikkeling (lokale) communicatiecampagne	Inzetten (lokale) communicatiecampagne			
De gemeente faciliteert en informeert professionals actief over hulp- en		- Ontwikkelen flyer - Bekendmaking flyers			

meldingsmogelijkheden en hun verantwoordelijkheid			
De gemeente en alle betrokken partners zetten verder in op vroegsignalering	- Ieder jaar een sessie over het goed toepassen en gebruik van de meldcode - Trainingen faciliteren over vroegsignalering		
De gemeente zorgt voor een integrale samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie*			
De gemeente stelt middelen beschikbaar voor het inzetten van ervaringsdeskundigen*	- Ervaring in Huis is voor 2025 ingekocht - Evaluatiegesprekken	Middelen vanuit de DUVO-middelen reserveren voor ervaringsdeskundigheid	
De lokale teams werken met ervaringsdeskundigen	- Voorlichting - Samenwerken met ervaringsdeskundigen - Onderzoeken mogelijkheden supportgroep	- Indien nodig: voorlichting - Werken met ervaringsdeskundigen - Indien wenselijk: opzetten supportgroep	
De gemeente werkt met ervaringsdeskundigen	Indien nodig		
De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor het structureel inkopen van plegeropvang			
De gemeente organiseert een themamiddag over het plegerperspectief			

*behoort tot de reguliere werkzaamheden

Hoofdstuk 6 Monitoring & Evaluatie

Om de voortgang van het lokale uitvoeringsprogramma goed te monitoren, voeren we periodiek evaluatiegesprekken met de lokale teams. Hiermee beoordelen we of de doelen en actiepunten worden bereikt en waar eventueel bijsturing nodig is. Specifieke actiepunten, zoals de visie op gefaseerd samenwerken aan veiligheid en het werken met ervaringsdeskundigen, worden vastgelegd in de prestatieafspraken met het CJG en Welzijn Capelle.

Naast de evaluaties met de lokale teams voeren we intern ook periodieke evaluaties uit om te kijken of het beleid goed aansluit bij de gestelde doelen en actiepunten. Onderdeel hiervan is de implementatie van het Toekomstscenario. In 2024 zijn wij begonnen met de proeftuin, en in 2025 zetten wij deze voort. De geleerde lessen uit de proeftuin nemen we mee in onze verdere ontwikkeling. Door deze monitoring en reflectie kunnen we bijsturen en ervoor zorgen dat het uitvoeringsprogramma blijft aansluiten bij de regiovisie, het toekomstscenario en de specifieke doelstellingen en actiepunten van dit uitvoeringsprogramma.

De gemeenteraad wordt op de hoogte gehouden via de P&C-route, waarin wij verantwoorden hoe het geld wordt besteed en welke actiepunten daarmee gefinancierd worden. Hiermee krijgt de gemeenteraad inzicht in wat wij doen, wanneer we dat doen, en hoe onze inspanningen bijdragen aan de realisatie van de doelen binnen het uitvoeringsprogramma.

Hoofdstuk 7 Financiën

Capelle ontvangt jaarlijks de decentralisatie uitkering vrouwenopvang (DUVO) van centrumgemeente Rotterdam. Dit bedrag is bedoeld voor de lokale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het bedrag van deze uitkering varieert per jaar, waardoor het voor de komende jaren nog niet met zekerheid vast te stellen is. Zo hebben wij in 2024 en 2025 €194.820 ontvangen. In 2023 was dit bedrag ruim €30.000 lager. Hierdoor is het moeilijk te voorspellen wat de uitkeringen komende jaren zullen zijn.

Daarnaast is het lastig om alle specifieke kosten en uitgaven van het lokale uitvoeringsprogramma volledig te voorzien. In gesprekken met de lokale teams zullen we periodiek bekijken waar hun behoeften liggen; dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op trainingen, opleidingen of andere vormen van ondersteuning. Sommige uitgaven zijn van tevoren wel al bekend, zoals de inzet van ervaringsdeskundigen of theatervoorstellingen voor kinderen over huiselijk geweld en kindermishandeling.

We blijven ons uitvoeringsprogramma en de bijbehorende actiepunten zorgvuldig afstemmen op het beschikbare budget om zo binnen de financiële kaders te blijven en onze doelstellingen te realiseren. Hiervoor verantwoorden wij, zoals in hoofdstuk 6 beschreven, in de reguliere P&C-cyclus.